

Spis treści

Wprowadzenie – MAREK KONOPCZYŃSKI	9
--	---

Rozdział I

Człowiek a uzależnienia	11
ANNA KOWALEWSKA	

1.1. Konsekwencje wynikające z przyjmowania substancji psychoaktywnych	13
---	----

Rozdział II

Zasięg i znaczenie zjawiska używania, nadużywania i uzależnienia od substancji psychoaktywnych	23
KRZYSZTOF A. WOJCIESZEK, MARIUSZ JĘDRZEJKO	

2.1. Podstawy epidemiologii używania substancji psychoaktywnych	23
2.2. Znaczenie społeczne zjawiska używania substancji psychoaktywnych	30

Rozdział III

Dostępność jako podstawowy powód używania substancji psychoaktywnych	33
KRZYSZTOF A. WOJCIESZEK	

3.1. Decydująca rola dostępności substancji psychoaktywnych w ich używaniu	34
3.2. Różne rodzaje dostępności	37
3.3. Dostępność kulturowa i prawna	40

Rozdział IV**Uzależnienia – wybrane pojęcia i definicje** 43

MARIUSZ JĘDRZEJKO, ANNA KOWALEWSKA

- 4.1. Uzależnienie od substancji psychoaktywnych
  - istota problemu 45
  - 4.1.1. Podstawowe definicje i pojęcia związane z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych 46
  - 4.1.2. Kluczowe definicje uzależnienia 47
- 4.2. Substancje psychoaktywne i ich podział 50
- 4.3. Toksykomania i jej zakres przedmiotowy 53
- 4.4. Rodzaje uzależnień 58
- 4.5. Mechanizmy uzależnień od substancji psychoaktywnych 61
  - 4.5.1. Fazy uzależnienia alkoholowego i narkotykowego 63
- 4.6. Zdrowie a substancje psychoaktywne 69

Rozdział V**Teorie uzależnień od substancji psychoaktywnych** 77

MARIUSZ JĘDRZEJKO, ALICJA NEROJ,

KRZYSZTOF A. WOJCIESZEK, ANNA KOWALEWSKA

- 5.1. Biologiczne teorie uzależnień 78
  - 5.1.1. Uzależnienie jako zaburzenie uczenia asocjacyjnego związanego z dopaminą – koncepcja Gaetano'a Di Chiary 80
  - 5.1.2. Model procesów przeciwstanych Richarda L. Solomona i teoria allostazy George'a F. Kooba i współpracowników 83
  - 5.1.3. Teoria „sensytyzacji zachęt” Terry'ego E. Robinsona i Kenta C. Berridge'a 86
- 5.2. Koncepcje genetyczno-behawioralne 88
  - 5.2.1. Psychobiologiczna koncepcja osobowości Roberta C. Cloningera 89
- 5.3. Teorie psychologiczne uzależnień od substancji psychoaktywnych 92
  - 5.3.1. Psychoanalityczna koncepcja Zygmunta Freuda a uzależnienie 93
  - 5.3.2. Uzależnienia w perspektywie teorii Dezintegracji Pozytywnej Kazimierza Dąbrowskiego .. 97
  - 5.3.3. Koncepcja C.J. Frederica jako przykład behawioralnego wyjaśnienia przyczyn powstawania mechanizmu uzależnienia 99

5.3.4. Uzależnienia w świetle społeczno-poznawczej teorii uczenia się Alberta Bandury	100
5.4. Teorie środowiskowe, akcentujące rolę (wpływ) rodziny w powstawaniu uzależnień od substancji psychoaktywnych	104
5.4.1. Teoria percepcji środowiska rodzinnego Freda Streita	105
5.4.2. Homeostatyczny model rodziny narkomańskiej Duncana H. Stanton	109
5.4.3. Zgeneralizowany model interakcji społecznych Denise B. Kandel i współpracowników	111
5.4.4. Teoria interakcji rodzinnych Judith S. Brook	113
5.5. Socjologiczne teorie uzależnień od substancji psychoaktywnych	116
5.5.1. Teoria anomii Roberta K. Mertona	117
5.5.2. Teoria zróżnicowanych możliwości Richarda A. Clowarda i Lloyd . E. Ohlina oraz poglądy Alberta K. Cohena i Waltera B. Millera .	123
5.5.3. Teoria niezrównoważonego rozwoju jako stymulatora powstawania subkultur i zachowań dewiacyjnych Mariusza Jędrzejko i Wiesława Bożejewicza	128
5.5.4. Teoria etykietowania Howarda S. Beckera	132
5.5.5. Teoria kontroli społecznej Trávisa Hirschiego i integracyjna teoria zachowania przestępczego Marca LeBlanca	137
5.6. Teorie naukowe a współczesna profilaktyka używania substancji psychoaktywnych	140
5.6.1. Teorie społecznego uczenia się	141
5.6.2. Teoria uzasadnionego działania	142
5.6.3. Teoria zachowania problemowego	143
5.6.4. Teoria substancji „torujących drogę”	144
5.6.5. Teoria przywiązania J. Bowlby’ego	145
5.6.6. Teoria Odporności (<i>Resilience</i>)	146
5.7. Filozoficzne podejście do problemu uzależnień – wybrane problemy	148
5.7.1. Zainteresowanie filozoficznym tłem używania substancji wynikające z doświadczeń terapeutycznych	148
5.7.2. Wyjaśnienia G. F. Hegla	
5.7.3. Wyjaśnienia z pozycji interakcjonizmu społecznego (Jamesa, Meada) i ich zastosowanie w wyjaśnianiu fenomenu AA	151

5.7.4. Koncepcja personalistyczna w ujęciu tomizmu konsekwentnego	152
Zamiast zakończenia	157
Indeks nazwisk	159
Wybrana literatura tematu	161